

MONITOR CHIŃSKI

PAŹDZIERNIK 2016

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

PAŹDZIERNIK 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

1 października: chiński yuan w koszyku walut rezerwowych SDR Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Choć bezpośrednio implikacje tej decyzji są dla chińskiej gospodarki ograniczone (SDR jest umowną jednostką monetarną, stanowiącą pieniądź wyłącznie rozrachunkowy), to jej prestiżowy wymiar jest ogromny. Oznacza to aprobatę chińskiego systemu monetarnego przez MFW i uznanie RMB za bezpieczną walutę w której banki centralne poszczególnych państw mogą gromadzić swoje rezerwy. Chińska jednostka monetarna stała się tym samym piątą walutą w koszyku SDR – obok amerykańskiego dolara, euro, funta szterlinga i japońskiego jena. Obecnie około 1% światowych rezerw walutowych jest przechowywanych w RMB, a w następstwie decyzji MFW udział ten powinien wzrosnąć. Przyznanie renminbi statusu globalnej waluty rezerwowej jest z jednej strony wyrazem uznania ze strony MFW dla reformy chińskiego systemu finansowego, a z drugiej sygnałem oczekiwania na dalszą jego liberalizację. O stopniowej internalizacji chińskiego yuana świadczy również potwierdzenie zapowiadanej od 12 miesięcy decyzji, że od 1 stycznia 2017 r. RMB stanie się jedną z oficjalnych walut w [Zimbabwe](#). Oprócz chińskiej waluty w systemie monetarnym Zimbabwe, które zrezygnowało z użycia własnej jednostki monetarnej, funkcjonuje jeszcze bostwańska pula, rand południowoafrykański i dolar amerykański.

19-22 października: wizyta prezydenta Filipin Rodrigo Duterte w Pekinie. Radykalny zwrot w polityce zagranicznej Filipin, które były w przeszłości amerykańską kolonią, sprawił w konsternację przede wszystkim Stany Zjednoczone ponieważ Manila była dotychczas postrzegana jako najbliższy sojusznik Waszyngtonu w Azji Południowo-

CHIŃSKA WALUTA W GLOBALNYM KOSZYKU SDR

Renminbi znalazło się w gronie pięciu najważniejszych walut świata oprócz dolara, euro, funta i jena. Status RMB jako globalnej waluty rezerwowej jest ogromnym sukcesem propagandowym Chin. Decyzja MFW oznacza również oczekiwanie na dalszą liberalizację chińskiego systemu finansowego, która wymagała będzie większej otwartości politycznej i podporządkowania normom prawa ze strony Pekinu.

Wschodniej. Oprócz historycznych zaszłości, na wzrost poziomu nieufności wobec USA, a w konsekwencji zmianę kursu filipińskiej polityki zagranicznej pod rządami Duterte miało jego osobiste doświadczenie gdy pełnił funkcję burmistrza w mieście Davao. W 2002 roku miała tam miejsce tzw. sprawa Meringa związana z działalnością amerykańskiego wywiadu, który zdaniem Duterte naruszał suwerenność Filipin. W tym aspekcie symboliczny wymiar ma wspólna chińsko-filipińska deklaracja wydana po spotkaniu Xi-Duterte, której jeden z punktów stanowi o planowanym otwarciu konsulatu ChRL właśnie w Davao. Przewodniczący Xi zapewniał o solidarności z Filipinami, które podobnie jak Chiny są krajem rozwijającym się, a oba narody łączy braterstwo krwi. Po wizycie w Pekinie, prezydent Duterte udał się do Japonii gdzie oświadczył, że zamierza prowadzić całkowicie niezależną politykę zagraniczną co będzie się wiązać z opuszczeniem Filipin przez armię amerykańską w ciągu dwóch lat oraz z wypowiedzeniem zobowiązań sojuszniczych w kwestii bezpieczeństwa ze Stanami Zjednoczonymi. Kontrowersyjny prezydent Filipin zapewnił jednocześnie japońskiego premiera Shinzo Abe, że poprawa relacji Manili z Chinami ma charakter gospodarczy, a Japonia jest dla Filipin „specjalnym przyjacielem, bliższym niż brat” stojąc po stronie Japonii w kwestii demokracji, rządów prawa i pokojowego rozwiązywania napięć wokół Morza Południowochińskiego (choć Japonia nie jest bezpośrednią stroną tego sporu).

24-27 października: 6. Plenum 18. Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin. Wśród głównych zagadnień poruszanych przez blisko czterystu najważniejszych polityków w Chinach znalazły się kampania antykorupcyjna oraz zaostrzenie dyscypliny partyjnej. Po zakończeniu obrad wydano oświadczenie o przygotowywanych przepisach dotyczących zaostrzenia kontroli nad działalnością najbardziej wpływowych członków partii komunistycznej i ich rodzin wobec problemu korupcji podważającej legitymizację rządów KPCh. Ponadto, decyzją zgromadzonych Xi Jinping jako sekretarz generalny KPCh i przewodniczący państwa uzyskał status „naczelnego przywódcy” (*hexin lingdao*, 核心领导). W wymiarze symbolicznym wprowadzona zmiana oznacza podkreślenie pozycji Xi w chińskiej hierachii politycznej (wcześniej tytułem *hexin lingdao* określano Mao Zedonga, Deng Xiaopinga i Jiang Zemina).

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

6 października: spotkanie „Dialog partii politycznych Chiny-EŚW” w Budapeszcie. W przemówieniu otwierającym konferencję szef Centralnej Szkoły Partyjnej i członek Stałego Komitetu Biura Politycznego KPCh Liu Yunshan stwierdził, że Europa Środkowo-Wschodnia jest kluczowym regionem budowy „Jednego Pasa, Jednego Szlaku”. Po stronie partii europejskich w spotkaniu udział wzięli m.in.: premier Viktor Orbán (Fidesz) oraz wiceprzewodniczący

czeskiej Izby Poselskiej Vojtech Filip (Komunistyczna Partia Czech i Moraw). Premier [Orbán](#) zaproponował w czasie spotkania ustanowienie partnerstwa strategicznego EŚW jako regionu z Chinami, co mogłoby nastąpić w przyszłym roku, sygnalizując tym samym dążenie do zacieśniania politycznego wymiaru współpracy formuły „16+1”, która dotychczas zdominowana była przez zagadnienia gospodarcze.

10-12 października: wizyta wicepremiera i ministra nauki Jarosława Gowina w Pekinie. Pobyt szefa resortu nauki zaczął się od odwiedzin w ambasadzie RP w Pekinie, do której przybyli goście z dwóch pekińskich uczelni na których wykładany jest język polski: Pekińskiego Uniwersytetu Studiów Międzynarodowych oraz Pekińskiego Uniwersytetu Języków Obcych. Wicepremier Gowin wziął następnie udział w Spotkaniu Ministrów Edukacji i Szkolnictwa Wyższego Unia Europejska – Chiny oraz IV Dialogu nt. Polityki Edukacyjnej Europa Środkowo-Wschodnia – Chiny.

17 października: ostra reakcja Chin na przyjęcie Dalajlamy XIV na Słowacji. Rzeczniczka chińskiego MSZ Hua Chun, odnosząc się do faktu, że dzień wcześniej prezydent Słowacji Andrej Kiska zjadł z Dalajlamą obiad w bratysławskiej restauracji, oświadczyła, że Chiny „stanowczo się temu sprzeciwiają”, zapowiadając „odpowiednią reakcję” na to wydarzenie. Antycypując ripostę Pekinu, kilka dni przed spotkaniem z tybetańskim przywódcą duchowym prezydent [Kiska](#) odbył rozmowę z ambasadorem ChRL na Słowacji Lin Linem, któremu wyjaśniał, że spotkanie będzie miało prywatny charakter, a Słowacja jednoznacznie podtrzymuje stanowisko wobec polityki „jednych Chin”.

19 października: ostra reakcja Chin na przyjęcie Dalajlamy XIV w Czechach. Głębokie niezadowolenie i stanowczy sprzeciw Chin wyrażony przez Hua Chun w związku z oficjalnym przyjęciem Dalajlamy – w siedzibie ministerstwa – przez czeskiego ministra kultury Daniela Hermana. Oprócz Hermana na spotkanie z Dalajlamą zdecydowali się również inni, czołowi przedstawiciele ludowców (KDU-ČSL) wchodzących w skład koalicyjnego rządu premiera Bohuslava Sobotki. Od spotkania przedstawiciele ludowców z tybetańskim duchownym zdystansowało się czterech najwyższych rangą [polityków](#) w Czechach, liczących na dobre relacje z Chinami: prezydent Zeman, premier, oraz przewodniczący obu izb parlamentu, którzy we wspólnym oświadczeniu podkreślili znaczenie „strategicznego partnerstwa łączącego oba kraje” oraz fakt że „Czechy szanują suwerenność i integralność terytorialną Chin, których Tybet jest częścią” a „prywatne postępowanie niektórych czeskich polityków nie oznacza zmiany w oficjalnej linii politycznej Republiki Czeskiej, a [my] uznalibyśmy za niefortunne, gdyby ktokolwiek je w ten sposób odebrał”.

21 października: Tajwan i Polska podpisały umowę w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania. Porozumienie zawarto podczas 6. Tajwańsko-Polskich konsultacji gospodarczych, które odbywają się corocznie od 2010 roku. Trwają również rozmowy na temat otwarcia rynku tajwańskiego na polskie produkty drobiarskie. Dobrą **współpracę** między Tajpej i Warszawą potwierdza również otwarcie w październiku, pod auspicjami Tajwańskiego Ministerstwa Edukacji, Centrum Studiów Tajwańskich Uniwersytetu Jagiellońskiego – pierwszą tego typu placówkę w Polsce.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

13-14 października: wizyta wicepremiera Jarosława Gowina w Chengdu. Szef resortu nauki wziął udział w ceremonii otwarcia Centrum Studiów nad Polską, powstałego z inicjatywy Uniwersytetów Syczuańskiego i Warszawskiego. Przy okazji pobytu w Syczuanie, minister Gowin namawiał również stronę chińską do inwestycji w PLL LOT, które szukają mniejszościowego udziałowca oraz rozmawiał z władzami Chengdu na temat uruchomienia połączenia lotniczego z Polską, nie precyzując jednak czy operatorem linii byłby przewoźnik chiński czy polski. Dzięki uruchomieniu lotów między Polską i Chengdu „Warszawa mogłaby stać się miejscem łączącym Syczuan z Europą” – przekonywał przedstawiciel polskiego rządu. Wśród korzyści wynikających z uruchomienia bezpośredniego rejsu między Syczuanem i Polską, minister Gowin wyliczył zwiększenie ruchu turystycznego, powołując się przykład Czech, które w ubiegłym roku odwiedziło aż 300 tys. chińskich turystów, podczas gdy Polskę aż pięciokrotnie mniej.

15-16 października: konferencja KPCh i zagranicznych partii politycznych w Chongqing. W spotkaniu, które odbyło się pod nazwą „Dialog Komunistycznej Partii Chin ze światem”, wzięli udział przedstawiciele 80 partii i organizacji politycznych z ponad 50 państw świata, w tym m.in. z Albanii, Kazachstanu, Kirgistanu, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Włoch, Czarnogóry, Kamboży, Meksyku, Indii, Japonii, Nowej Zelandii, Argentyny, Brazylii, Rosji i Turcji. W trakcie paneli konferencyjnych dyskutowano przede wszystkim nad zagadnieniem wyrównywania różnic społeczno-gospodarczych towarzyszących procesowi globalizacji. Były lider brytyjskiej Partii Pracy Ed Miliband przekonywał zebranych, że decyzja jego rodaków o opuszczeniu struktur Unii Europejskiej jest do pewnego stopnia podyktowana niezadowolaniem z efektów globalizacji, która nie przynosi równych korzyści dla wszystkich jej uczestników, zwracając przy tym – paradoksalnie – uwagę na potrzebę większej otwartości w światowej gospodarce. W podobnym tonie wypowiedzieli się przedstawiciele

Komunistycznej Partii Francji, którzy w sposób charakterystyczny dla retoryki KPCh – wzywali do ułożenia na nowo światowego porządku gospodarczego poprzez promocję multilateralizmu, reformę Banku Światowego, wspieranie wolnego handlu oraz ustanowienie całkowicie nowego globalnego systemu monetarnego i odejścia od dominacji dolara amerykańskiego. W konferencji wzięli m.in. udział były polski prezydent [Bronisław](#) Komorowski, który podkreślając odmienną drogę rozwoju gospodarczego w Chinach i państwach Zachodu, zaznaczył jednocześnie, że oba przyniosły sukces. Prezydent Komorowski wyraził również nadzieję na korzyści, jakie Polska pokłada w uczestnictwie w strategii „Jednego Pasa, Jednego Szlaku”, zwłaszcza w aspekcie połączenia kolejowego Chiny-Europa, którego Polska jest pierwszym przystankiem w UE na drodze z Chin. Do mankamentów dotychczasowej współpracy był prezydent zaliczył fakt, że pociągi wracające do Chin pozostają nadal w dużym stopniu puste, dając do zrozumienia asymetrię korzyści płynących z tego wspólnego przedsięwzięcia.

KOMENTARZ

1. Na przykładzie radykalnego zwrotu w polityce zagranicznej Filipin można zaobserwować skuteczność instrumentów ekonomicznych w dyplomacji ChRL. Niespełna cztery miesiące od niekorzystnej dla Chin decyzji Haskiego Trybunału w sprawie jurysdykcji nad wyspami na Morzu Południowochińskim, który do arbitrażu zgłosiła poprzednia administracja w Manili, Pekin przeciągnął na swoją stronę dotychczas najbliższego sojusznika USA w regionie Azji Południowo-Wschodniej. Oprócz spotkania przywódców obu państw, wzmocnieniu [relacji](#) Chin z Filipinami posłużyła przede wszystkim wizyta 250 filipińskich przedsiębiorców w Pekinie oraz obietnica zawarcia umów gospodarczych o wartości ponad 13 mld USD. Przed przyjazdem Duterte do stolicy ChRL zapowiedziano również budowę ogromnego centrum rehabilitacyjnego dla narkomanów przez chińskiego miliardera Huang Ruluna.
2. W kontekście relacji ChRL z Europą Środkowo-Wschodnią, coraz bardziej wyraźnie zarysowuje się znaczenie stosunków politycznych, co widać na przykładzie ostrej reakcji Chin na przyjęcie Dalajlamy w Bratysławie i Pradze. O politycznym wymiarze aktywności gospodarczej Chin w regionie świadczą również działania KPCh na rzecz zacieśniania kontaktów z partiami politycznymi z EŚW. Największą gotowość do intensyfikacji współpracy w tym aspekcie wykazują Węgry, które próbują zdyskontować brak „strategicznego partnerstwa” z Chinami przez podniesienie rangi relacji politycznych EŚW jako całego regionu, a nie pojedynczych państw (Serbii, Polski, Czech).

3. Należy docenić słowa Jarosława Gowina na temat znaczenia połączenia Łódź-Chengdu oraz zaangażowania łódzkich władz samorządowych w rozwój stosunków Polski z Syczuanem, ponieważ dobre relacje na poziomie lokalnym były impulsem do wyboru Syczuanu jako regionu w którym polskie władze centralne skoncentrowały swoje wysiłki na polu współpracy gospodarczej z Chinami. Mimo optymistycznych zapewnień wątpliwości budzi jednak prognoza, że wzrost liczby połączeń kolejowych przełoży się bezpośrednio na zwiększenie wolumenu polskiego eksportu do Chin, ponieważ pociągi kursujące w stronę Chengdu jeżdżą nadal znacznie mniej wypełnione towarami niż w stronę przeciwną. W czasie wizyty ministra Gowina w Chinach rozmawiano również o potencjalnym zaangażowaniu chińskich inwestorów w budowę w Polsce centralnego portu lotniczego oraz kolei szybkich prędkości, które sygnalizowano przy okazji czerwcowej wizyty Xi Jinpinga w Warszawie. Jednak poza kolejnymi deklaracjami żadne konkretne ustalenia nie padły. Nadzieje polskich sadowników związane z otwarciem się rynku chińskiego na polskie jabłka rozbudzone przez stronę chińską w połowie roku, musiały również ulec weryfikacji, ponieważ masowe wejście do Chin ograniczane są przez kosztowne procedury certyfikacyjne. Deficyt handlowy Polski w relacjach z Chin rośnie - według danych Ministerstwa Rozwoju stosunek eksportu do importu w relacjach Polski z Chinami wynosi aż 1:12.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

